

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง

การวิเคราะห์ลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1* ในข้าว
ANALYSIS OF PROMOTER SEQUENCE OF *Hd1* GENE IN RICE

โดย

ยุพเยาว์ คบพิมาย วราภรณ์ แสงทอง

2552

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การวิเคราะห์ลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1* ในข้าว

ANALYSIS OF PROMOTER SEQUENCE OF *Hd1* GENE IN RICE

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2550

จำนวน 225,000 บาท

หัวหน้าโครงการ นางสาวยุพเยาว์ คบพิมาย

ผู้ร่วมโครงการ นางสาววราภรณ์ แสงทอง

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

3 / พ.ย. / 52

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงได้จากการสนับสนุน ช่วยเหลือ และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ข้าพเจ้าขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตรที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2550

ขอบคุณ ผศ.ดร.วราภรณ์ แสงทอง ผู้ร่วมวิจัยที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาที่ดีเสมอมา ผศ.ดร.ช่อทิพา สกุลสิงหาโรจน์ ที่ให้คำปรึกษาและอนุเคราะห์สารเคมีบางส่วนในการทำพีชีอาร์ ผศ.ดร.แสงทอง พงษ์เจริญกิต ที่ให้คำปรึกษาในการทำพีชีอาร์และการวิเคราะห์ตำแหน่งโปรโมเตอร์ นายศรัณย์ จินะเจริญ ที่ช่วยเหลือในการวิจัยทั้งในห้องปฏิบัติการและในแปลงทดลอง และนักศึกษาที่ทำวิจัยในห้องปฏิบัติการพันธุศาสตร์โมเลกุลที่ช่วยเหลือข้าพเจ้าในระหว่างการทำวิจัย คุณพ่อ คุณแม่ และพี่น้องทุกคน ที่รักและให้กำลังใจตลอดมา

ขอบคุณกรมการข้าวที่อนุเคราะห์เมล็ดพันธุ์ข้าวในการวิจัย

ขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสำหรับการพิจารณาโครงการวิจัย

ยุพเยาว์ คบพิมาย

พฤศจิกายน 2552

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	1
คำนำ	2
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	7
ผลการทดลองและวิจารณ์	9
เอกสารอ้างอิง	25
ภาคผนวก	28

การวิเคราะห์ลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1* ในข้าว ANALYSIS OF PROMOTER SEQUENCE OF *Hd1* GENE IN RICE

นางสาวยุพเยาว์ คบพิมาย Miss YUPPAYAO KOPHIMAI

นางสาววราภรณ์ แสงทอง Miss VARAPORN SANGTONG

บทคัดย่อ

จากการศึกษาลำดับเบสบริเวณหน้ายีน *Hd1* ในข้าวไวแสง 6 พันธุ์ ได้แก่ นางมด เอส-4, เหลืองประทิว 123, ขาวตาแห้ง 17, กข 6, กข 15 และเหนียวสันป่าตอง ในข้าวไม่ไวแสง 6 พันธุ์ ได้แก่ ชัยนาท 1, สุรินทร์ 1, แพร่ 1, พิษณุโลก 2, กข 21 และสันป่าตอง 1 พบว่าลำดับเบสบริเวณดังกล่าวมีความคล้ายกันมาก พบเพียงการแทนที่เบส 5 ตำแหน่ง และมีความผันแปรของจำนวนนิวคลีโอไทด์ไซโตซีนที่ซ้ำกันระหว่าง 18-25 นิวคลีโอไทด์ เมื่อวิเคราะห์ตำแหน่งที่น่าจะเป็นโปรโมเตอร์โดยใช้โปรแกรม TSSP และ PLACE พบว่าข้าวทุกพันธุ์มีตำแหน่งที่คาดว่าจะโปรโมเตอร์เหมือนกัน เมื่อศึกษาลำดับนิวคลีโอไทด์บริเวณเอกซอน 1 พบการแทนที่เบส 1 ตำแหน่ง แต่โปรตีนที่สร้างได้ไม่แตกต่างกัน ส่วนลำดับนิวคลีโอไทด์บริเวณเอกซอน 2 มีการขาดหายไปของนิวคลีโอไทด์ AAGA ในข้าวไม่ไวแสงทุกพันธุ์ยกเว้น ชัยนาท 1 การขาดหายไปของนิวคลีโอไทด์บริเวณนี้ทำให้การสร้างโปรตีนบริเวณ CCT motif ไม่สมบูรณ์ ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ข้าวเหล่านี้ไม่ไวแสง

ABSTRACT

The upstream regions of *Hd1* gene in six photoperiod-sensitive rices (Nahng Mon S-4, Leuang Pratew 123, Khao Tah Haeng 17, RD 6, RD 15 and Niaw San-pah-tawng) and six photoperiod-insensitive rices (Chai Nat 1, Surin 1, Phrae 1, Phitsanulok 2, RD 21 and San-pah-tawng 1) were investigated. The results showed five positions of base substitution and variations of poly-C (18-25 nucleotides) but there is no difference in promoter positions predicted by TSSP and PLACE programmes among 12 rice cultivars. In addition, there is one position of base substitution in exon 1 but it does not cause differentiation of protein. However, five photo-insensitive cultivars showed deletion of AAGA nucleotides in exon 2. The deletion results in incomplete CCT motif protein. This might make the five rices insensitive to photoperiod.

คำนำ

ข้าวเป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลกและเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เฉพาะในประเทศไทยมีการบริโภคข้าวเฉลี่ยคนละ 130 กิโลกรัมต่อปี (ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2544) และมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีและนาปรังรวมกันประมาณ 62 ล้านไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 26 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าผลผลิตทั้งหมดที่เกษตรกรขายได้ 125,000 ล้านบาท ซึ่งถือว่าทำรายได้เป็นอันดับต้นๆ ของสินค้าส่งออกทั้งหมดของประเทศ ในปัจจุบันประเทศไทยมีพันธุ์ข้าวที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์และรับรองพันธุ์แล้วกว่า 85 พันธุ์ ในจำนวนนี้มีทั้งข้าวที่ไวต่อช่วงแสง และข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงจะออกดอกได้เฉพาะในฤดูการทำนาปีเท่านั้น ส่วนข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสงสามารถออกดอกได้ทุกฤดูปลูก ตัวอย่างข้าวที่ไวต่อช่วงแสงได้แก่ ขาวดอกมะลิ 105 กข 6 และปทุมธานี 60 เป็นต้น ข้าวเหล่านี้ล้วนเป็นข้าวคุณภาพดี เมื่อหุงสุกแล้วมีกลิ่นหอม เป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ (กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2546) ด้วยข้อจำกัดที่ข้าวเหล่านี้เป็นข้าวที่ไวต่อช่วงแสง จึงสามารถปลูกได้เพียงปีละ 1 ครั้ง ทำให้ไม่สามารถผลิตข้าวคุณภาพดีได้มากเพียงพอต่อความต้องการ การปรับปรุงพันธุ์ข้าวเหล่านี้ให้ไม่ไวต่อช่วงแสงจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการผลิตข้าวของประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับยีนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความไวต่อช่วงแสงของข้าว จึงมีความสำคัญเพื่อเป็นความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ไม่ไวต่อช่วงแสงต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับยีนที่ควบคุมการออกดอกของข้าวจากอดีตถึงปัจจุบันยังไม่สามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความแตกต่างของยีนที่ควบคุมการออกดอกระหว่างข้าวในประเทศไทยที่ไวต่อช่วงแสงและไม่ไวต่อช่วงแสงในระดับโมเลกุลได้ เช่น การศึกษาของ Peerapat (2005) ซึ่งศึกษาความแตกต่างของการเติมหมู่เมทิลของยีนที่เกี่ยวข้องกับการออกดอกของข้าว คือ *Hd1* *Hd3a* และ *Hd6* ในข้าวที่ไวต่อช่วงแสง คือ ขาวดอกมะลิ 105 และข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง คือ สุพรรณบุรี 1 ในสภาพวันสั้นและวันยาวโดยวิธีการตัดด้วยเอนไซม์ตัดจำเพาะแล้วทำพีซีอาร์ และการทำ Southern hybridization พบว่าไม่มีความแตกต่างของจำนวนแถบดีเอ็นเอ และขนาดของดีเอ็นเอรวมถึงลำดับเบสของยีนทั้ง 3 ระหว่างข้าวทั้ง 2 พันธุ์ที่ศึกษาทั้งในสภาพวันสั้นและวันยาว ดังนั้นส่วนของยีนที่จะมีความแตกต่างระหว่างข้าวที่ไวต่อช่วงแสงและไม่ไวต่อช่วงแสงน่าจะเป็นส่วนของโปรโมเตอร์ และจากการศึกษาของ Yano และคณะ (1997) พบว่ายีน *Hd1* เป็นยีนหลักที่มีผลต่อการออกดอกของข้าว ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงเลือกศึกษายีน *Hd1* โดยศึกษาลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีนนี้ในข้าวที่ไวต่อช่วงแสงและไม่ไวต่อช่วงแสง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1* ในข้าวที่ไวต่อช่วงแสงและไม่ไวต่อช่วงแสง
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณเอกซอน 1 และ 2 ของยีน *Hd1* ในข้าวที่ไวต่อช่วงแสงและไม่ไวต่อช่วงแสง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ทราบความแตกต่างของลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ เอกซอน 1 และ เอกซอน 2 ของยีน *Hd1* ระหว่างข้าวที่ไวต่อช่วงแสงและข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงกลไกการควบคุมวันออกดอกของข้าวได้มากขึ้น และอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ไม่ไวต่อช่วงแสงโดยวิธีการทางพันธุศาสตร์โมเลกุลต่อไป

การตรวจเอกสาร

ปัจจัยที่มีผลต่อการออกดอกของพืช

การที่พืชจะสามารถออกดอกได้ต้องได้รับปัจจัยที่เหมาะสมทั้งภายในและภายนอกหลายอย่าง เช่น ช่วงแสง อุณหภูมิ น้ำและแร่ธาตุ คาร์โบไฮเดรตและฮอร์โมนพืช ดังมีรายละเอียดดังนี้

ความยาวของช่วงแสง ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออกดอกของพืชที่ไวต่อช่วงแสงเมื่อแบ่งประเภทของพืชตามการตอบสนองต่อช่วงแสงสามารถแบ่งพืชได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. พืชวันสั้น คือ พืชที่จะออกดอกได้เมื่อระยะเวลาที่ได้รับแสงต้องสั้นกว่าช่วงแสงวิกฤต เช่น ข้าว เป็นต้น

2. พืชวันยาว คือ พืชที่ต้องได้รับแสงนานกว่าช่วงแสงวิกฤตถึงจะออกดอกได้ เช่น *Arabidopsis thaliana*

3. พืชที่ไม่ตอบสนองต่อช่วงแสง คือ พืชที่ความยาวของช่วงแสงไม่มีผลต่อการออกดอกสามารถออกดอกได้ไม่ว่าจะเจริญในสภาพวันสั้นหรือวันยาว

ส่วนที่ตอบสนองต่อแสงของพืชคือใบ เมื่อรับสัญญาณแล้วจะส่งสัญญาณต่อไปยังยอด ซึ่งถ้าได้รับช่วงแสงที่เหมาะสมเนื้อเยื่อเจริญที่อยู่ปลายยอดก็จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอวัยวะสืบพันธุ์ คือ ดอก ต่อไป (Thomas, 1993a)

อุณหภูมิ พืชที่เจริญอยู่บริเวณที่มีอุณหภูมิก่อนข้างเย็นมักจะออกดอกในฤดูใบไม้ผลิ หลังจากผ่านช่วงฤดูหนาวมาแล้ว กระบวนการที่พืชออกดอกได้หลังจากได้รับความเย็นนี้ เรียกว่า vernalization กระบวนการเกิด vernalization นี้เกี่ยวข้องกับการเติมหมู่เมทิลให้กับดีเอ็นเอซึ่งจะมีผลต่อการแสดงออกของยีน (Taiz and Zeiger, 1991)

น้ำและแร่ธาตุ น้ำมีผลทั้งส่งเสริมและยับยั้งการออกดอกของพืช มีการทดลองพบว่า พืชวันสั้นและวันยาวบางชนิดไม่ออกดอกเมื่อได้รับช่วงแสงที่เหมาะสมแต่ขาดน้ำ ในทางตรงกันข้ามพืชบางชนิดสามารถออกดอกได้เมื่ออยู่ในสภาวะขาดน้ำแม้ว่าจะได้รับช่วงแสงที่ไม่เหมาะสมก็ตาม แร่ธาตุบางอย่างมีผลส่งเสริมการออกดอกของพืชได้ เช่น เหล็ก และทองแดง (Thomas, 1993b; Thomas, 1993c)

คาร์โบไฮเดรตและฮอร์โมนพืช คาร์โบไฮเดรตและฮอร์โมนพืช เช่น จิบเบอเรลลิน และไซโตไคนิน มีผลต่อการออกดอกของพืช แต่ยังไม่ทราบรายละเอียดในระดับโมเลกุล (Thomas, 1993b)

ยีนที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว

เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญและมีการตอบสนองต่อช่วงแสงจึงมีผู้สนใจศึกษา ยีนที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว ยีนที่ควบคุมวันออกดอกของข้าวมีหลายยีนดังนี้

Xiao *et al.* (1995) ตรวจพบ 5 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ dth3-1, dth-4, dth3-2, dth-7, และ dth-8

Yano *et al.* (1997) ตรวจพบ QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าวคือ Hd1, Hd2, Hd3, Hd4 และ Hd5 โดย Hd1 อยู่บนโครโมโซมที่ 6, Hd2 อยู่บนโครโมโซมที่ 7, Hd3 อยู่บนโครโมโซมที่ 6, Hd4 อยู่บนโครโมโซมที่ 7 และ Hd5 อยู่บนโครโมโซมที่ 8 นอกจากนี้ยังพบว่า Hd1 และ Hd2 มีผลมาก (major effect) ต่อวันออกดอกของข้าว ส่วน Hd3, Hd4 และ Hd5 มีผลน้อยต่อวันออกดอกของข้าว

Lin *et al.* (1998) ตรวจพบ 5 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ C728, C560, C1488, R2171 และ R2373

Sarma *et al.* (1998) ตรวจพบ 3 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ FLTQ1, FLTQ2 และ FLTQ3 โดย FLTQ1 อยู่บนโครโมโซมที่ 3, FLTQ 2 อยู่บนโครโมโซมที่ 9 และ FLTQ3 อยู่บนโครโมโซมที่ 9

Yamamoto *et al.* (1998) ตรวจพบ 3 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ Hd-1, Hd-2 และ Hd-3 ซึ่ง Hd-1 อยู่บนโครโมโซมที่ 6, Hd-2 อยู่บนโครโมโซมที่ 7 และ Hd-3 อยู่บน

โครโมโซมที่ 6 และจากการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดของ QTLs เหล่านี้พบว่าเป็นไปตามกฎของเมนเดล

Xiong *et al.* (1999) ตรวจพบ 4 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ hd3, hd6, hd8 และ hd11

Yamamoto *et al.* (2000) ตรวจพบ 2 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ Hd6 และ Hd7 โดยที่ Hd6 อยู่บนโครโมโซมที่ 3 และ Hd7 อยู่บนโครโมโซมที่ 2 นอกจากนี้ยังพบว่า Hd2 และ Hd6 มี epistasis interaction ต่อกัน

Yu *et al.* (2002) ตรวจพบ 5 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ Hd3, Hd6, Hd7a, Hd7b และ Hd7c

Mei *et al.* (2003) ตรวจพบ 6 QTLs ที่ควบคุมวันออกดอกของข้าว คือ QHd3, QHd4, QHd7, QHd8, QHd11 และ QHd12

Doi *et al.* (2004) ตรวจพบยีน *Early heading date 1 (Ehd1)* ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมการออกดอกของข้าวในสภาพวันสั้น และยีนนี้ไม่เหมือนยีนใดใน *Arabidopsis thaliana*

Hayama *et al.* (2002) โคลนยีน *OsGI* พบว่ายีนนี้เป็น homolog กับยีน *GI* ใน *Arabidopsis thaliana* ซึ่งเป็นยีนหลักที่ควบคุมกลไกการตอบสนองต่อช่วงแสงสำหรับการออกดอกใน *Arabidopsis thaliana* รูปแบบการแสดงออกของยีน *OsGI* ของข้าวเหมือนกับ *GI* ใน *Arabidopsis* ระดับ mRNA ของยีน *OsGI* อยู่ในระดับสูงตลอด 24 ชั่วโมงทั้งในสภาพวันสั้นและวันยาว

Kojima *et al.* (2002) โคลนยีน *Hd3a* โดยใช้เทคนิค map-based cloning พบว่าลำดับเบสของยีนนี้มีความเหมือนอย่างมากระหว่างลำดับเบสของยีน *FT* ใน *Arabidopsis* ซึ่งเป็นยีนที่ส่งเสริมการออกดอกในสภาพวันยาว และเมื่อถ่ายยีนนี้เข้าไปในข้าวพบว่าข้าวที่ได้รับการถ่ายยีนมีการออกดอกเร็วขึ้นกว่าเดิมทั้งในสภาพวันสั้นและวันยาว นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างจำนวน copy ของ transgene กับวันออกดอกที่เร็วขึ้นของ transgenic rice และเมื่อถ่ายยีนที่เป็น antisense ของยีน *Hd3a* พบว่า transgenic rice มีปริมาณ mRNA ลดลง และวันออกดอกก็ช้าลงด้วยแสดงว่าถ้าระดับ mRNA ของ *Hd3a* สูง ข้าวก็จะออกดอกเร็วขึ้น และถ้าระดับ mRNA ของ *Hd3a* ต่ำ ข้าวก็จะออกดอกช้าลง เมื่อศึกษารูปแบบการแสดงออกของ *Hd3a* โดยใช้ quantitative RT-PCR พบว่าในสภาพวันสั้น mRNA ยีนนี้ในข้าว Nipponbare มีระดับสูงและถึงจุดสูงสุดตอนใกล้สว่างและตอนเที่ยงวัน ส่วนในสภาพวันยาว mRNA ของยีนนี้มีระดับต่ำมาก

ยีน *Hd1*

Yano *et al.* (2000) โคลนยีน *Hd1* ซึ่งเป็น major gene QTLs ที่ควบคุมการตอบสนองต่อช่วงแสงของข้าวโดยใช้ map-based cloning พบว่า ลำดับเบสของยีนนี้คล้ายกับยีน *CONSTANS* (*CO*) ของ *Arabidopsis* ซึ่งเป็นรหัสพันธุกรรมของ zinc finger domain พบว่า functional allele ของ *Hd1* ยับยั้งการออกดอกของข้าวในสภาพวันยาว และส่งเสริมการออกดอกของข้าวในสภาพวันสั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า *Hd1* มีหน้าที่ 2 อย่าง คือ ส่งเสริมการออกดอกของข้าวในสภาพวันสั้นและยับยั้งการออกดอกในสภาพวันยาว สำหรับ non-functional allele ของ *Hd1* จะทำให้ข้าวไม่ตอบสนองต่อช่วงแสง นอกจากนี้ยังพบว่า *Se1* เป็น allelic ต่อ *Hd1* และพบว่า *Hd1* allele จากข้าวสายพันธุ์ Nipponbare เป็น functional allele ซึ่งทำให้ข้าวพันธุ์นี้ตอบสนองต่อช่วงแสง ส่วน *Hd1* allele จากข้าวสายพันธุ์ Kasalath เป็น non-functional allele ซึ่งทำให้ข้าวพันธุ์นี้ไม่ตอบสนองต่อช่วงแสง

Kojima *et al.* (2002) ศึกษารูปแบบการแสดงออกของยีน *Hd1* โดยเทคนิค Quantitative RT-PCR ในข้าวพันธุ์ Nipponbare พบว่า ในสภาพวันยาว *Hd1* มีการแสดงออกทั้งในสภาพมีแสงและไม่มีแสงและถึงจุดสูงสุดในเวลากลางคืน ในสภาพวันสั้นระดับ mRNA ของยีนนี้จะต่ำกว่าในสภาพวันยาวและจะถึงจุดสูงสุดในตอนหัวค่ำ

Hayama *et al.* (2003) วัดระดับการแสดงออกของ mRNA ของ *Hd1* และ *Hd3a* ในข้าวที่ได้รับการถ่ายยีน *OsGI* และทำให้เกิดการแสดงออกมากกว่าปกติ พบว่าระดับ mRNA ของ *Hd1* เพิ่มขึ้นทั้งในสภาพวันสั้นและวันยาว ดังนั้นระดับ mRNA ของ *Hd1* มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับ mRNA ของ *OsGI* แต่ระดับ mRNA ของ *Hd3a* กลับลดลง แสดงว่า *Hd1* เป็นตัวกดการแสดงออกของ *Hd3a* จากการทดลองทั้งหมดโดยการทำให้ transgenic rice ที่มี overexpression และ low expression ของยีน *OsGI* สรุปว่ายีนที่สำคัญที่ควบคุมการตอบสนองต่อแสงของข้าวมีอยู่ 3 ยีน คือ *OsGI*, *Hd1* และ *Hd3a* โดยที่ในสภาพวันยาว *OsGI* กระตุ้นการทำงานของ *Hd1* ทำให้ *Hd1* แสดงออกในปริมาณมากและกดการแสดงออกของ *Hd3a* ซึ่งทำให้ข้าวไม่ออกดอกในสภาพวันยาว ส่วนในสภาพวันสั้นปริมาณการแสดงออกของ *Hd1* มีน้อยกว่าในสภาพวันยาวจึงกดการแสดงออกของ *Hd3a* ได้น้อย จึงทำให้ *Hd3a* แสดงออกได้ในปริมาณที่มากพอที่จะส่งเสริมการออกดอกของข้าว นอกจากนี้อาจจะมียีนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวันออกดอกของข้าวอีก

Hayama *et al.* (2004) ได้เสนอโมเดลเกี่ยวกับการควบคุมการออกดอกของข้าวโดยยีน *Hd1* ซึ่งเกี่ยวข้องกับ phytochrome ว่า ในสภาพวันยาวระดับ mRNA ของยีน *Hd1* จะมากในช่วงหัวค่ำและจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมากที่สุดตอนกลางคืน ในช่วงกลางวันพืชได้รับแสง

phytochrome จะเป็นตัวรับแสงและจะไปกระตุ้นให้ mRNA ของ *Hd1* ไปยับยั้งการแสดงออกของยีน *Hd3a* ทำให้ข้าวไม่ออกดอก ส่วนในสภาพวันสั้นระดับ mRNA ของยีน *Hd1* จะน้อยมากในเวลากลางวันแต่จะพบมากในเวลากลางคืน ในช่วงกลางคืนนี้ phytochrome จะไม่ active เนื่องจากไม่ได้รับแสง ดังนั้น mRNA ของยีนนี้จึงไม่ถูกกระตุ้นโดย phytochrome ทำให้ *Hd1* เปลี่ยนหน้าที่จากการยับยั้งการแสดงออกของ *Hd3a* เป็นส่งเสริมการแสดงออกของ *Hd3a* แทน ทำให้ *Hd3a* แสดงออก ข้าวจึงออกดอกได้

อุปกรณ์และวิธีการ

1. การศึกษาวันออกดอกของข้าวในสภาพแวดล้อมที่ทำการวิจัย

ข้าวที่ทำการศึกษามีทั้งหมด 12 พันธุ์ คือ กข 5, กข 6, กข 21, ขาวตาแห้ง 17, เหนียวสันป่าตอง, แพร่ 1, พิษณุโลก 2, สุรินทร์ 1, นางมลิ เอส-4, เหลืองประทิว 123, ชัยนาท 1 และสันป่าตอง 1

ทำการปลูกข้าว 3 ฤดู คือ ฤดูที่ 1 เริ่มปลูกวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ฤดูที่ 2 เริ่มปลูกวันที่ 20 ตุลาคม 2550 ฤดูปลูกที่ 3 เริ่มปลูกวันที่ 1 เมษายน 2551 แต่ละฤดูปลูกข้าวพันธุ์ละ 3 ซ้ำ วางแผนการปลูกแบบ RCBD โดยมีขั้นตอนการปลูกดังนี้

1.1 ทำการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวโดยผสมดินเหนียว 2 ส่วน กับขี้วัว 1 ส่วน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และปูนขาว อย่างละ 1 กำมือ ต่อดิน 10 ไร่ ใส่ดินประมาณ 2 ใน 3 ของกระถาง พลาสติกลึบดำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 นิ้ว ใส่น้ำให้เต็มกระถางทิ้งไว้อย่างน้อย 10 วัน ก่อนปลูกข้าว

1.2 หยูระยะพักตัวของข้าวโดยอบเมล็ดข้าวในตู้อบอุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส นาน 6 วัน

1.3 แช่เมล็ดข้าว ลงในน้ำทิ้งไว้ข้ามคืน

1.4 ใช้ช้อนพรอนกวาดดินในกระถางที่เตรียมไว้ ให้สภาพเหมือนดินที่ผ่านการไถ แล้วเทน้ำออกจากกระถาง จากนั้นนำเมล็ดข้าวที่ผ่านการแช่น้ำแล้วโรยบนผิวหน้าดิน

1.5 ทำการถอนแยกให้เหลือข้าวกระถางละ 1 ต้น เมื่อข้าวอายุประมาณ 3 สัปดาห์ บันทึกอายุวันออกดอกของข้าวเมื่อข้าวออกดอกวันแรก

1.6 วิเคราะห์อายุวันออกดอกของข้าวโดยใช้โปรแกรม Sirichai Statistics Version 6

2. การวิเคราะห์ลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ และเอกซอนของยีน *Hd1*

- 2.1 สกัดจีโนมิกดีเอ็นเอจากข้าวที่ปลูกในฤดูที่ 1 โดยใช้ชุดสกัด GenElute™ Plant Genomic DNA Miniprep Kit (SIGMA, USA)
- 2.2 หาลำดับเบสของยีน *Hd1* ในฐานข้อมูลธนาคารยีน แล้วออกแบบไพรเมอร์ให้จำเพาะกับบริเวณหน้ายีน และเอกซอน 1 และ 2
- 2.3 ทำพีซีอาร์โดยใช้ GoTaq® Green Master Mix (Promega, USA)
- 2.4 ทำอะกาโรสเจลิเล็กโทรโฟรีซิสเพื่อตรวจสอบความสำเร็จในการทำพีซีอาร์และส่งผลผลิตพีซีอาร์ไปตรวจสอบลำดับเบส
- 2.5 วิเคราะห์และเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณหน้ายีน เอกซอน 1 และ 2 ของข้าวแต่ละพันธุ์

ผลการทดลองและวิจารณ์

1. อายุวันออกดอกของข้าว

จากการปลูกข้าวทั้งหมด 12 พันธุ์ใน 3 ฤดู แต่ละฤดูปลูกข้าวพันธุ์ละ 3 ซ้ำ เพื่อศึกษาอายุวันออกดอกของข้าวในสภาพแวดล้อมที่ทำการวิจัย ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อายุวันออกดอกของข้าวแต่ละฤดู

พันธุ์ข้าว	ฤดูที่ 1 (1 ก.ค. 50)			ฤดูที่ 2 (20 ต.ค. 50)			ฤดูที่ 3 (1 เม.ย. 51)		
	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่	ซ้ำที่
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1. ชัยนาท 1	84	83	83	97	108	107	110	105	92
2. แพร่ 1	99	84	88	97	104	95	113	111	112
3. พิษณุโลก 2	88	88	87	104	98	104	107	90	97
4. กข 21	92	92	92	114	104	103	124	98	87
5. สันป่าตอง 1	101	92	94	91	91	90	119	109	112
6. สุรินทร์ 1	95	97	95	98	100	97	147	124	105
7. กข 15	109	120	134	95	91	84	198	196	197
8. นางมด เอส-4	120	120	127	95	82	82	215	282	274
9. เหนียวสันป่าตอง	130	137	159	93	85	88	211	225	240
10. กข 6	125	139	159	95	85	83	214	224	253
11. ขาวตาแห้ง 17	138	138	159	105	100	96	255	285	290
12. เหลืองประทิว 123	145	169	172	115	100	102	278	299	298

เมื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม Sirichai Statistics Version 6.00 เปรียบเทียบอายุวันออกดอกของข้าวแต่ละพันธุ์ภายในฤดูเดียวกัน โดยใช้การทดสอบตามวิธี Duncan's multiple range test ที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์ ได้ผลดังตารางที่ 2 และเมื่อเปรียบเทียบข้าวพันธุ์เดียวกันที่ปลูกต่างฤดู ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกของข้าวแต่ละพันธุ์ที่ปลูกในฤดูเดียวกัน

พันธุ์ข้าว	ความไวต่อช่วงแสง	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 1	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 2	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 3
1. ชัยนาท 1	ไม่ไวแสง	83.3 D	104.0 A	102.3 E
2. แพร่ 1	ไม่ไวแสง	90.3 D	98.6 ABC	112.0 E
3. พิษณุโลก 2	ไม่ไวแสง	87.6 D	102.0 A	98.0 E
4. กข 21	ไม่ไวแสง	92.0 D	107.0 A	103.0 E
5. สันป่าตอง 1	ไม่ไวแสง	95.6 D	90.6 BCDE	113.3 E
6. สุรินทร์ 1	ไม่ไวแสง	95.6 D	98.3 ABC	125.3 E
7. กข 15	ไวแสง	121.0 C	90.0 BCDE	197.0 D
8. นางมด เอส-4	ไวแสง	122.3 C	86.3 DE	257.0 ABC
9. เหนียวสันป่าตอง	ไวแสง	142.0 B	88.6 CDE	225.3 CD
10. กข 6	ไวแสง	141.0 B	87.6 CDE	230.3 BCD
11. ขาวตาแห้ง 17	ไวแสง	145.0 AB	100.3 AB	276.6 AB
12. เหลืองประทิว 123	ไวแสง	162.0 A	105.6 A	291.6 A

เนื่องจากข้าวไม่ไวแสงสามารถออกดอกได้ทันทีหลังจากครบอายุและการเจริญด้านลำต้นสมบูรณ์ ส่วนข้าวไวแสงต้องรอจนถึงวันที่มีวันสั้นน้อยกว่าช่วงแสงวิกฤติจึงจะสามารถออกดอกได้ ดังนั้นอายุวันออกดอกของข้าวไม่ไวแสงที่ปลูกในฤดูที่ 1 และ 3 ซึ่งเป็นฤดูนาปี และช่วงวันยาวตามลำดับ จึงถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอายุวันออกดอกของข้าวไวแสงที่ปลูกในช่วงเดียวกันมีความแตกต่างจากอายุวันออกดอกของข้าวไม่ไวแสงอย่างมีนัยสำคัญและมีความแตกต่างกันไปตามระดับช่วงแสงวิกฤติ นั่นคือถ้าช่วงแสงวิกฤติสั้นมากก็จะมีอายุวันออกดอกนานตามไปด้วย

ส่วนข้าวที่ปลูกในฤดูที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงวันสั้น ทำให้ข้าวไวแสงออกดอกเร็วกว่าปกติ ดังนั้นอายุวันออกดอกของข้าวไวแสงและไม่ไวแสงจึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกของข้าวพันธุ์เดียวกันที่ปลูกต่างฤดูกัน

พันธุ์ข้าว	ความไวต่อช่วงแสง	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 1	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 2	ค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกฤดูที่ 3
1. ชัยนาท 1	ไม่ไวแสง	83.3 A	104.0 A	102.3 A
2. แพร่ 1	ไม่ไวแสง	90.3 A	98.6 A	112.0 A
3. พิษณุโลก 2	ไม่ไวแสง	87.6 A	102.0 A	98.0 A
4. กข 21	ไม่ไวแสง	92.0 A	107.0 A	103.0 A
5. สันป่าตอง 1	ไม่ไวแสง	95.6 B	90.6 B	113.3 A
6. สุรินทร์ 1	ไม่ไวแสง	95.6 A	98.3 A	125.3 A
7. กข 15	ไวแสง	121.0 B	90.0 B	197.0 A
8. นางมด เอส-4	ไวแสง	122.3 B	86.3 B	257.0 A
9. เหนียวสันป่าตอง	ไวแสง	142.0 B	88.6 C	225.3 A
10. กข 6	ไวแสง	141.0 B	87.6 B	230.3 A
11. ขาวตาแห้ง 17	ไวแสง	145.0 B	100.3 B	276.6 A
12. เหลืองประทีพ 123	ไวแสง	162.0 B	105.6 C	291.6 A

จากตารางจะเห็นได้ว่าอายุวันออกดอกของข้าวไวแสงที่ปลูกในช่วงวันยาวมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับข้าวที่ปลูกในช่วงนาปีและช่วงวันสั้น ส่วนอายุวันออกดอกของข้าวไม่ไวแสงไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติไม่ว่าจะปลูกฤดูใด ยกเว้นข้าวพันธุ์สันป่าตอง 1 ซึ่งเป็นข้าวไม่ไวแสง แต่มีอายุวันออกดอกในช่วงวันยาวแตกต่างทางสถิติกับในช่วงฤดูนาปีและช่วงวันสั้นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอายุวันออกดอกของข้าวแต่ละพันธุ์ที่ปลูกในฤดูเดียวกัน (ตารางที่ 2) จะเห็นได้ว่าข้าวพันธุ์สันป่าตอง 1 ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของข้าวไม่ไวแสง

ดังนั้นข้าวไม่ไวแสงที่ทำการทดลองมีทั้งหมด 6 พันธุ์ ได้แก่ ชัยนาท 1, แพร่ 1, พิษณุโลก 2, กข 21, สันป่าตอง 1 และสุรินทร์ 1 ส่วนข้าวไวแสงมีทั้งหมด 6 พันธุ์ ได้แก่ กข 15, นางมด เอส-4, เหนียวสันป่าตอง, กข 6, ขาวตาแห้ง 17 และเหลืองประทีพ 123 ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของกรมการข้าวจากเว็บไซต์ http://www.brrd.in.th/rkb/data_002/rice_xx2-02_New_index.html

2. ลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1*

จากการหาลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ของยีน *Hd1* พบว่าลำดับเบสบริเวณดังกล่าวในข้าวแต่ละพันธุ์มีความใกล้เคียงกันมาก โดยพบความแตกต่างเพียงการแทนที่เบสภายในกลุ่มไพริมิดีน (T-C) 3 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 1-3 ภายในกลุ่มพิวรีน (A-G) 2 ตำแหน่ง คือตำแหน่งที่ 4 และ 5 และจำนวนนิวคลีโอไทด์ไซโตซีนที่ซ้ำกัน (poly C) มีความแปรปรวนระหว่าง 18-25 นิวคลีโอไทด์ (รูปภาพที่ 1) เมื่อเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณนี้กับข้าว 7 พันธุ์ ได้แก่ สุพรรณบุรี 1, ขาวดอกมะละ 105, Ginbouzu, HS66, HS110, Kasalath และ Nipponbare พบว่าลำดับเบสของข้าวที่ทำการศึกษานี้ในตำแหน่ง 0 เป็นเบส T ทั้งหมด ส่วนข้าวที่นำมาเปรียบเทียบเป็นเบส C ทั้งหมด ส่วนตำแหน่งที่ 1 ข้าวทุกพันธุ์เป็นเบส T ยกเว้นกข 15 เป็นเบส C ตำแหน่งที่ 2 ข้าวทุกพันธุ์เป็นเบส T ยกเว้นนางมด เอส-4 เป็นเบส C ตำแหน่งที่ 3 ข้าวทุกพันธุ์เป็นเบส T ยกเว้นสันป่าตอง 1 เป็น C ตำแหน่งที่ 4 ข้าวทุกพันธุ์เป็นเบส A ยกเว้นเหนียวสันป่าตองเป็นเบส G ตำแหน่งที่ 5 ข้าวทุกพันธุ์เป็นเบส G ยกเว้นเหลืองประทิว 123 เป็นเบส A ส่วนจำนวนซ้ำของเบส C พบว่าข้าวที่นำมาเปรียบเทียบมีจำนวนซ้ำของเบส C ระหว่าง 17-20 นิวคลีโอไทด์ ภาพการเปรียบเทียบลำดับนิวคลีโอไทด์ของข้าวที่ศึกษากับข้าวพันธุ์เปรียบเทียบแสดงในภาคผนวก

RD_6	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Neawsunpatong	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
RD_15	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Kaowtaheng_17	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Nangmol_S-4	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Surin_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Loungpratew_123	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Sunpatong_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Pare_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
RD_21	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Pitsanulok_2	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG
Chainat_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGAACGG

*****

RD_6	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Neawsunpatong	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
RD_15	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Kaowtaheng_17	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Nangmol_S-4	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Surin_1	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Loungpratew_123	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Sunpatong_1	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Pare_1	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
RD_21	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Pitsanulok_2	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA
Chainat_1	CTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAACCCA

*****

RD_6	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Neawsunpatong	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
RD_15	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Kaowtaheng_17	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Nangmol_S-4	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Surin_1	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Loungpratew_123	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Sunpatong_1	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
Pare_1	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT
RD_21	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCT

Pitsanulok_2	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCCT
Chainat_1	ACCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTTTCCT
*****	
RD_6	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Neawsunpatong	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
RD_15	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Kaowtaheng_17	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Nangmol_S-4	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Surin_1	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Loungpratew_123	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Sunpatong_1	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Pare_1	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
RD_21	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Pitsanulok_2	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
Chainat_1	CTGCTCTTTTTGTTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCTCCCC
*****	
RD_6	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Neawsunpatong	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
RD_15	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Kaowtaheng_17	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Nangmol_S-4	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Surin_1	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Loungpratew_123	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Sunpatong_1	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Pare_1	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
RD_21	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Pitsanulok_2	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
Chainat_1	CTTTGGGCTTAGTTCATCTAAGAGATGTCCATTGAATTGTTTAGGGACAATCCTAGGAA
*****	
RD_6	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Neawsunpatong	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
RD_15	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Kaowtaheng_17	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Nangmol_S-4	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Surin_1	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Loungpratew_123	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Sunpatong_1	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Pare_1	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
RD_21	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Pitsanulok_2	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
Chainat_1	TGCATATGGGAGGATTCTATTGATCCCTGTAAATCTCTTTAGGGACAGTCCTAAGTTAA
*****	
RD_6	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Neawsunpatong	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
RD_15	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Kaowtaheng_17	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Nangmol_S-4	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Surin_1	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Loungpratew_123	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Sunpatong_1	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Pare_1	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
RD_21	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Pitsanulok_2	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
Chainat_1	AATGGAACATGATTACGATAAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAATGCAAAGCTTT
*****0*****1*****2**	
RD_6	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Neawsunpatong	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
RD_15	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Kaowtaheng_17	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Nangmol_S-4	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Surin_1	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Loungpratew_123	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Sunpatong_1	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Pare_1	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
RD_21	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Pitsanulok_2	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
Chainat_1	TTTGCGCAAAAGCGCGATTGCTTTGGCTTAAAAGGTATTGACATCAGTTCAGGTTAGATA
*****	

RD_6 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Neawsunpatong CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 RD_15 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Kaowtaheng_17 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Nangmol_S-4 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Surin_1 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Loungratew_123 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Sunpatong_1 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Pare_1 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 RD_21 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Pitsanulok_2 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 Chainat_1 CTTAGATTTAGCTCAAGGGCGCCAATTCTCCATAGGACCCGCCAAAGTGACAAAAATCTT
 *****
 RD_6 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Neawsunpatong TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 RD_15 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Kaowtaheng_17 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Nangmol_S-4 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Surin_1 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Loungratew_123 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Sunpatong_1 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Pare_1 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 RD_21 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Pitsanulok_2 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 Chainat_1 TATCTGAAAACGACCCTCCATTGAGGATTGGCATCAGGGGGTGAGAAGAGAAACGCTGA
 *****
 RD_6 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Neawsunpatong AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 RD_15 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Kaowtaheng_17 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Nangmol_S-4 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Surin_1 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Loungratew_123 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Sunpatong_1 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Pare_1 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 RD_21 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Pitsanulok_2 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 Chainat_1 AGCAGCAAACATCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCGCCGCTCGCCCCCCCC
 *****
 RD_6 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Neawsunpatong CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 RD_15 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Kaowtaheng_17 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Nangmol_S-4 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Surin_1 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Loungratew_123 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Sunpatong_1 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Pare_1 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 RD_21 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Pitsanulok_2 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 Chainat_1 CCCCCCCCCCCCCC - GGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTGCAGTTGACACCC
 *****
 RD_6 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Neawsunpatong CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 RD_15 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Kaowtaheng_17 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Nangmol_S-4 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Surin_1 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Loungratew_123 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Sunpatong_1 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Pare_1 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 RD_21 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Pitsanulok_2 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 Chainat_1 CCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTTTCCC
 *****
 RD_6 CTCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATCCACAAGAGCCATGCGAGGTAGAGG
 Neawsunpatong CTCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATCCACAAGAGCCATGCGAGGTAGAGG
 RD_15 CTCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATCCACAAGAGCCATGCGAGGTAGAGG

Kaowtaheng_17	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Nangmol_S-4	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Surin_1	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Loungpratew_123	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Sunpatong_1	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Pare_1	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
RD_21	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Pitsanulok_2	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
Chainat_1	CTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACA
	*****5*****
RD_6	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Neawsunpatong	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
RD_15	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Kaowtaheng_17	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Nangmol_S-4	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Surin_1	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Loungpratew_123	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Sunpatong_1	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Pare_1	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
RD_21	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Pitsanulok_2	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
Chainat_1	AACAGGAGAAGACGCATACACACG
	*****
RD_6	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Neawsunpatong	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
RD_15	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Kaowtaheng_17	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Nangmol_S-4	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Surin_1	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Loungpratew_123	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Sunpatong_1	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Pare_1	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
RD_21	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Pitsanulok_2	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
Chainat_1	GATCGATAGACTTGTCCTGTGGTG
	*****
RD_6	TTCGTTC
Neawsunpatong	TTCGTTC
RD_15	TTCGTTC
Kaowtaheng_17	TTCGTTC
Nangmol_S-4	TTCGTTC
Surin_1	TTCGTTC
Loungpratew_123	TTCGTTC
Sunpatong_1	TTCGTTC
Pare_1	TTCGTTC
RD_21	TTCGTTC
Pitsanulok_2	TTCGTTC
Chainat_1	TTCGTTC
	*****

รูปภาพที่ 1 การเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณโปรโมเตอร์ระหว่างข้าวแต่ละพันธุ์

เมื่อวิเคราะห์หาตำแหน่งโปรโมเตอร์โดยใช้โปรแกรม TSSP (Plant Pol II Promoter region and start of transcription) จากเว็บไซต์ <http://www.softberry.ru/berry.phtml?group=programs&subgroup=promoter&topic=tspp> พบว่าข้าวทุกพันธุ์มีตำแหน่งที่คาดว่าจะเป็ โปรโมเตอร์เหมือนกันทุกตำแหน่ง และเมื่อวิเคราะห์หาตำแหน่งโปรโมเตอร์โดยใช้โปรแกรม PLACE (A Database of Plant Cis-acting Regulatory DNA Element) จากเว็บไซต์

AACTTTTCTC ATGTATCTGC ACTGGCTACC TCACACCGGA GGTTCGTAAA⁷⁺^{16+ 6+}

GGCGGAACGG CTAAGGGGGA GTGCCAATTGACTGGCACAAA ACCGCATGCT¹⁷⁺

TTGGAATCCC AGAGAAACCCA ACCCTCCCTT TCTCTTTTGC AAAAGAATGT¹³⁺⁶⁺

GCATAAAGAG AGAGAGGCAG CATCTTTCCT CTGCTCTTTTTTTGTTTTTC¹⁶⁺^{10 - 2 -}

CTTTATTTGT ACATCATCAC AGTGGCTTCC AATTCTCCCC CTTIGGGCTT^{4 +}^{15 +}

AGTTCCATCT AAGAGATGTC CATTGAATTG TTTAGGGACA ATCCTAGGAA

TGCATATGGG AGGATTCTAT TGATCCCTGT AAAATCTCTT TAGGGACAGT

CCTAAGTTAA AATGGAACAT GATTACGATAAAAGAGAATC AGTGTACTCA^{10 +}

ICACTAAAATGCAAAGCTTT TTTGCGCAAA AGCGCGATTG CTTTGGCTTA^{4 +}¹¹⁺

AAAGGTATTGACATCAGTTC AGGTTAGATA CTTAGATTTA GCTCAAGGGC^{12 -}^{18+ 5 -}

GCCAATTCTC CATAGGACCCGCCAAAGTGC ACAAATCTTTATCTGAAAA^{8 -}^{8 - 10 -}^{6 - 16 -}

CGACCCCTCC ATTGAGGATT GGCATCAGGG GGTGAGAAGA GAAACGCTGA

3 + 1 + 9 +
AGCAGCAAAC ATCCAAAGGC AACCACAAGA CAGGCATTGC AGCCGCCGCT

CGCCCCCCCC CCCCCCCCCC CCCCCCGGGA TCGCGCCAAG IGTCAATCGC

7 - 5 + 18 -
 18+ 5 -
 TGGATTGAC TIGACACCCC CTTACTATTA GTATACTCTA CACTCAAAC

14 - 18+ TSS
 CCCCAGGACAAAAACACCGTIGACTTTTCCCC TCCCTAGCTC CITCCAAAA

ACACTCACAA AATTCCACAA GAGCCATGCG AGGTAGAGGA ACAGGAGAAG

ACGCATACAC ACACGACACA TAGAGAGAGA GGACAAACAC AATAGCTTGG

ATCGATAGAC TTGTCCATGT GGTGCAAGCT AAAGCTACTA CTACCACAAG

CAAGGCTACT TCGTTC

รูปภาพที่ 2 แสดงตำแหน่งที่คาดว่าจะจะเป็นโปรเตอร์ของข้าวที่ทำการทดลอง (ลำดับเบสของข้าวพันธุ์ กข 6) + หมายถึงลำดับดีเอ็นเอตามเส้นที่แสดงอยู่ - หมายถึงลำดับดีเอ็นเอตามเส้นที่เป็นคู่สมกัน

ตารางที่ 4 รายละเอียดของบริเวณที่คาดว่าจะโปรโมเตอร์แต่ละตำแหน่ง

ตำแหน่งที่	ลำดับเบส	ทรานสคริปชัน แฟคเตอร์	ชนิดพืชที่พบ
1	AGCCGCC	OsEREBP1	Rice : <i>Oryza sativa</i>
2	AAACAAA	Unknown	Rice : <i>Oryza sativa</i>
3	AGCAGC	Putative transcription factor IIIA และโปรตีนอื่นๆ	Rice : <i>Oryza sativa</i>
4	TCATCAC	Different proteins	Rice : <i>Oryza sativa</i>
5	TGTCA	OsBIHD1	Rice : <i>Oryza sativa</i>

ตำแหน่งที่	ลำดับเบส	ทรานสคริปชัน แฟคเตอร์	ชนิดพืช
6	AAAG	Dof1	Maize : <i>Zea mays</i>
7	ACACNNG	DPBF1 และ DPBF2 bZIP	Carrot : <i>Daucus carota</i> Arabidopsis : <i>Arabidopsis thaliana</i>
8	WTTSSCSS	E2F	Rice : <i>Oryza sativa</i>
9	GCCGCC	AtERF2 Pti4	Arabidopsis : <i>Arabidopsis thaliana</i> Tomato : <i>Lycopersicon esculentum</i>
10	GRWAAW	GT-1	Rice : <i>Oryza sativa</i>
11	TGCAAAG	DOF class of Zinc finger proteins	Rice : <i>Oryza sativa</i>
12	CCTTTT	BPBF	Rice : <i>Oryza sativa</i>
13	AACCCA	SEF3	Soybean : <i>Glycine max</i>
14	RTTTTTR	SEF4	Soybean : <i>Glycine max</i>
15	TGGGCY	TCP-Domain	Rice : <i>Oryza sativa</i>
16	TAAAG	Dof1	Maize : <i>Zea mays</i>
17	TGACT	Unknown	Arabidopsis : <i>Arabidopsis thaliana</i>
18	TGAC	OsWRKY71	Rice : <i>Oryza sativa</i>

3. ลำดับเบสบริเวณเอกซอน 1 ของยีน *Hd1*

จากการหาลำดับเบสบริเวณเอกซอน 1 พบว่าสามารถหาลำดับเบสของยีนบริเวณนี้ในข้าวได้ทั้งหมด 8 พันธุ์ คือ แพร่ 1, พิษณุโลก 2, กข 21, สุรินทร์ 1, กข 15, เหนียวสันป่าตอง, ขาวตาแห้ง 17 และ กข 6 ส่วนข้าว 4 พันธุ์ที่เหลือสามารถหาลำดับเบสได้แต่ไม่สมบูรณ์ เมื่อเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณเอกซอน 1 ในข้าวทั้ง 8 พันธุ์ พบว่าลำดับเบสมีความคล้ายกันมาก มีการแทนที่เบสในกลุ่มไพริมิดีน (T-C) เพียงตำแหน่งเดียว (รูปภาพที่ 3) เมื่อเปรียบเทียบลำดับเบสกับพันธุ์เปรียบเทียบทั้ง 7 พันธุ์ พบการแทนที่เบส T-C ในตำแหน่งนี้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ตำแหน่งที่มีรายงานว่ามีความผันแปรในลำดับนิวคลีโอไทด์ (SNP) จากเว็บไซต์ http://www.gramene.org/Oryza_sativa_japonica/Transcript/Population/Image?db=core;t=LOC_Os06g16370.1 ไม่พบความผันแปรของเบสในตำแหน่งที่รายงาน

เมื่อเปรียบเทียบลำดับกรดอะมิโน พบว่าซ้ำวทั้ง 8 พันธุ์มีลำดับกรดอะมิโนเหมือนกัน และเมื่อวิเคราะห์หน้าที่ของโปรตีนโดยใช้โปรแกรมจากเว็บไซต์ <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/Structure/cdd/wrpsb.cgi> พบบริเวณอนุรักษ์ B-Box-type zinc finger; zinc binding domain (รูปภาพที่ 4)

```
Surin_exon_1      ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
Neaw_exon_1      ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
Pare_exon_1      ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
Pit2_exon1       ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
Kaow_17_exon_1   ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
RD6_exon_1       ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
RD21_exon_1      ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
RD15_exon1       ATGAATTATAATTTTGGTGCCAACGTGTTTCGACCAGGAGGTTGGAGTTGGAGGCGAAGGA
*****
```

```
Surin_exon_1      GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
Neaw_exon_1      GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
Pare_exon_1      GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
Pit2_exon1       GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
Kaow_17_exon_1   GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
RD6_exon_1       GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
RD21_exon_1      GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
RD15_exon1       GGAGGAGGAGGAGAGGGGAGCGGCTGCCCATGGGCGCGGCCGTGCGACGGGTGCCGCGCG
*****
```

```
Surin_exon_1      GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
Neaw_exon_1      GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
Pare_exon_1      GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
Pit2_exon1       GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
Kaow_17_exon_1   GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
RD6_exon_1       GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
RD21_exon_1      GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
RD15_exon1       GCGCCGAGCGTGTTGTACTGCCGCGCGGACGCGGCGTACCTGTGCGCGTCTGCGACGCG
*****
```

```
Surin_exon_1      CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
Neaw_exon_1      CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
Pare_exon_1      CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
Pit2_exon1       CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
Kaow_17_exon_1   CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
RD6_exon_1       CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
RD21_exon_1      CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
RD15_exon1       CGGGTGACGCGGCGCAACCGCGTGCGCTCCCGCCACGAGCGCGTGCGGGTGTCGAGGCCC
*****
```

```
Surin_exon_1      TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
Neaw_exon_1      TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
Pare_exon_1      TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
Pit2_exon1       TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
Kaow_17_exon_1   TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
RD6_exon_1       TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
RD21_exon_1      TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
RD15_exon1       TGCGAGCGCGCCCCGGCCGCGCTCGCGTGCCGCGCCGACGCCGCCGCGCTGTGCGTGCCG
*****
```

```
Surin_exon_1      TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
Neaw_exon_1      TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
Pare_exon_1      TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
Pit2_exon1       TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
Kaow_17_exon_1   TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
RD6_exon_1       TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
RD21_exon_1      TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
RD15_exon1       TGCGACGTGCAGGTGCACTCCGCGAACCCGCTCGCCAGGCGCCACAGCGCGTCCCGGTC
*****
```

```
Surin_exon_1      GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
Neaw_exon_1      GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
```

Pare_exon_1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
Pit2_exon1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
Kaow_17_exon_1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
RD6_exon_1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
RD21_exon_1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
RD15_exon1	GCGCCGCTCCCGGCCATCACCATCCCGGCCACCTCCGTCCTCGCTGAGGCGGTGGTGGCC
	*****
Surin_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
Neaw_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
Pare_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
Pit2_exon1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
Kaow_17_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
RD6_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
RD21_exon_1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
RD15_exon1	ACCGCCACCGTCCTCGGCGACAAGGACGAGGAGGTGGACTCTTGGCTTCTCCTCTCCAAA
	*****
Surin_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
Neaw_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
Pare_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
Pit2_exon1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
Kaow_17_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
RD6_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
RD21_exon_1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
RD15_exon1	GATTCGGACAACAACAACAATAACAACAACAACGACAACGACAATAAGGACAACAAC
	*****
Surin_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
Neaw_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
Pare_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
Pit2_exon1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
Kaow_17_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
RD6_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
RD21_exon_1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
RD15_exon1	AACAGCAACAGCAGCAACAACGGCATGTATTTTGGTGAAGTCGATGAGTACTTTGATCTT
	*****
Surin_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
Neaw_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
Pare_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
Pit2_exon1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
Kaow_17_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
RD6_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
RD21_exon_1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
RD15_exon1	GTCGGGTACAATTTCGTACTACGACAACCGCATCGAAAACAACCAAGATCAGCAGTATGGG
	*****
Surin_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
Neaw_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
Pare_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
Pit2_exon1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
Kaow_17_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
RD6_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
RD21_exon_1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
RD15_exon1	ATGCATGAACAGCAAGAGCAGCAGCAGCAGCAGGAGATGCAAAAGGAGTTTGAGAG
	*****
Surin_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
Neaw_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
Pare_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
Pit2_exon1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
Kaow_17_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
RD6_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
RD21_exon_1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
RD15_exon1	AAGGAAGGGAGCGAGTGTGTGGTACCTTCACAGATCACAATGCTGAGTGAGCAGCAGCAT
	*****
Surin_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
Neaw_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
Pare_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
Pit2_exon1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
Kaow_17_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT

RD6_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
RD21_exon_1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
RD15_exon1	AGTGGTTATGGAGTTGTGGGAGCAGACCAGGCCGCCTCCATGACCGCCGGCGTCAGTGCT
	*****
Surin_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
Neaw_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
Pare_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
Pit2_exon1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
Kaow_17_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
RD6_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
RD21_exon_1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
RD15_exon1	TACACAGATTCCATCAGCAACAGC
	*****

รูปภาพที่ 3 เปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณเอกซอน 1

		B-Box
Pare_1	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
Pitsanulok_2	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
RD21	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
Surin_1	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
RD15	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
Neawsunpatong	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
Kaowtaheng_17	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
RD6	MNYNFGGNVFDQEVGVGEGGGGGEGSGCPWARPCDGCRAAPSVVYCRADAAYLCASCD	
	*****	
Pare_1	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
Pitsanulok_2	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
RD21	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
Surin_1	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
RD15	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
Neawsunpatong	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
Kaowtaheng_17	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
RD6	RVHAANRVASRHERVRVCEACERAPAAACRADAAALCVACDVQVHSANPLARRHQRPV	
	*****	
Pare_1	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
Pitsanulok_2	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
RD21	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
Surin_1	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
RD15	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
Neawsunpatong	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
Kaowtaheng_17	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
RD6	APLPAITIPATSVLAEAVVATATVLGDKDEEVDSWLLLSKSDNNNNNNNNNDNDNKDNN	
	*****	
Pare_1	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
Pitsanulok_2	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
RD21	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
Surin_1	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
RD15	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
Neawsunpatong	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
Kaowtaheng_17	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
RD6	NSNSSNNGMYFGEVDEYFDLVGYNSYYDNRIENNQQDQYGMHEQQEQQQQQQEMQKEFAE	
	*****	
Pare_1	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
Pitsanulok_2	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
RD21	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
Surin_1	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
RD15	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
Neawsunpatong	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
Kaowtaheng_17	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
RD6	KEGSECVVPSQITMLSEQQHSYG VVGADQAASMTAGVSAYTDSISNS	
	*****	

รูปภาพที่ 4 เปรียบเทียบลำดับกรดอะมิโนบริเวณเอกซอน 1

4. ลำดับเบสบริเวณเอกซอน 2 ของยีน *Hd1*

จากการหาและเปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณเอกซอน 2 ในข้าวทั้ง 12 พันธุ์ พบการเพิ่มขึ้นหรือขาดหายของดีเอ็นเอจำนวน 4 นิวคลีโอไทด์ คือ AAGA โดยข้าวไวแสงทั้งหมดมีลำดับเบสนี้แต่ข้าวไม่วิแสงทั้งหมดยกเว้น ชัยนาท 1 ไม่มีลำดับเบสนี้ (รูปภาพที่ 5) เมื่อเปรียบเทียบกับข้าวที่นำมาเปรียบเทียบทั้ง 7 พันธุ์พบว่าข้าวที่นำมาเปรียบเทียบทุกพันธุ์มีลำดับดีเอ็นเอบริเวณนี้

เมื่อเปรียบเทียบลำดับกรดอะมิโนพบว่าข้าวพันธุ์ที่มีการขาดหายไปของลำดับเบสบริเวณนี้จะมีลำดับกรดอะมิโนที่แตกต่างไปจากพันธุ์ข้าวที่มีลำดับเบสบริเวณนี้อยู่ และเมื่อ

วิเคราะห์หน้าที่ของโปรตีนโดยใช้โปรแกรมจากเว็บไซต์ [http://www.ncbi.nlm.nih.gov/](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/Structure/cdd/wrpsb.cgi)

Structure/cdd/wrpsb.cgi พบบริเวณอนุรักษ์ CCT motif แต่ข้าวที่ไม่มีลำดับเบส AAGA มีส่วน CCT motif ไม่สมบูรณ์ (รูปภาพที่ 6)

```
Neawsunpatong      ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Loungpratew_123    ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Nangmol_S-_4       ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Chainat_1          ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
RD_15              ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Kaowtaheng_17      ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
RD_6               ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
RD_21              ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Pitsanulok_2       ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Pare_1             ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Sunpatong_1        ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
Surin_1            ATATCTTTCTCATCAATGGAGGCGGGTATAGTACCAGACAGCACGGTGATAGATATGCCA
*****
```

```
Neawsunpatong      AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Loungpratew_123    AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Nangmol_S-_4       AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Chainat_1          AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
RD_15              AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Kaowtaheng_17      AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
RD_6               AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
RD_21              AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Pitsanulok_2       AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Pare_1             AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Sunpatong_1        AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
Surin_1            AATTCCAGAATCCTGACACCTGCTGGAGCAATCAATCTCTTCTCAGGTCCTCGCTTCAG
*****
```

```
Neawsunpatong      ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Loungpratew_123    ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Nangmol_S-_4       ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Chainat_1          ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
RD_15              ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Kaowtaheng_17      ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
RD_6               ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
RD_21              ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Pitsanulok_2       ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Pare_1             ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Sunpatong_1        ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
Surin_1            ATGTCCCTTCACTTCAGCTCCATGGACAGGGAGGCCAGGGTGCTCAGGTACAGGGAGAAG
*****
```

```
Neawsunpatong      AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
Loungpratew_123    AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
Nangmol_S-_4       AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
```

Chainat_1	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
RD_15	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
Kaowtaheng_17	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
RD_6	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAACAAGAAAGGCGTATGCAGAG
RD_21	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAAC----AAGGCGTATGCAGAG
Pitsanulok_2	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAAC----AAGGCGTATGCAGAG
Pare_1	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAAC----AAGGCGTATGCAGAG
Sunpatong_1	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAAC----AAGGCGTATGCAGAG
Surin_1	AAGAAGGCCAGGAAGTTTGAGAAGACAATACGTTATGAAAC----AAGGCGTATGCAGAG
	*****
Neawsunpatong	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Loungpratew_123	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Nangmol_S_-4	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Chainat_1	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
RD_15	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Kaowtaheng_17	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
RD_6	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
RD_21	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Pitsanulok_2	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Pare_1	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Sunpatong_1	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
Surin_1	GCACGACCCCGGATCAAGGGCCGTTTCGCCAAGAGATCAGATGTGCAGATCGAAGTGGAC
	*****
Neawsunpatong	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Loungpratew_123	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Nangmol_S_-4	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Chainat_1	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
RD_15	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Kaowtaheng_17	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
RD_6	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
RD_21	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Pitsanulok_2	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Pare_1	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Sunpatong_1	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
Surin_1	CAGATGTTCTCCACTGCAGCTCTATCTGACGGTAGCTATGGTACTGTTCCATGGTTCTGA
	*****

รูปภาพที่ 5 เปรียบเทียบลำดับเบสบริเวณเอกซอน 2

		CCT motif
Kaowtaheng_17	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Loungpratew_123	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
RD_6	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Neawsunpatong	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Nangmol_S_-4	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
RD_15	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Chainat_1	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Pare_1	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Pitsanulok_2	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
RD_21	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Sunpatong_1	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
Surin_1	ISFSSMEAGIVPDSTVIDMPNSRILTPAGAINLFSGPSLQMSLHFSSMD	REARVLRREK
	*****	
Kaowtaheng_17	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
Loungpratew_123	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
RD_6	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
Neawsunpatong	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
Nangmol_S_-4	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
RD_15	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
Chainat_1	KKARKFEKTIRYETRKAYAEARPR----IKGRFAKRSD	VQIEVDQMFSTAALSDGSYGT
Pare_1	KKARKFEKTIRYETRMQRHDPGSRVSPRDQMCRSKWTRCSPLQLYLTVMVLFHGS--	
Pitsanulok_2	KKARKFEKTIRYETRMQRHDPGSRVSPRDQMCRSKWTRCSPLQLYLTVMVLFHGS--	
RD_21	KKARKFEKTIRYETRMQRHDPGSRVSPRDQMCRSKWTRCSPLQLYLTVMVLFHGS--	
Sunpatong_1	KKARKFEKTIRYETRMQRHDPGSRVSPRDQMCRSKWTRCSPLQLYLTVMVLFHGS--	
Surin_1	KKARKFEKTIRYETRMQRHDPGSRVSPRDQMCRSKWTRCSPLQLYLTVMVLFHGS--	
	*****	

Kaowtaheng_17	PWF
Loungpratew_123	PWF
RD_6	PWF
Neawsunpatong	PWF
Nangmol_S-_4	PWF
RD_15	PWF
Chainat_1	PWF
Pare_1	---
Pitsanulok_2	---
RD_21	---
Sunpatong_1	---
Surin_1	---

รูปที่ 6 เปรียบเทียบลำดับกรดอะมิโนบริเวณเอกซอน 2

เนื่องจากโปรตีนที่สังเคราะห์จากลำดับดีเอ็นเอบริเวณเอกซอน 1 ทำหน้าที่เป็นทรานสคริปชัน แฟกเตอร์ ส่วนโปรตีนที่สังเคราะห์จากลำดับดีเอ็นเอบริเวณเอกซอน 2 ทำหน้าที่พาทรานสคริปชัน แฟกเตอร์กลับเข้าสู่นิวเคลียส (Yano และคณะ, 2000) ดังนั้นโปรตีนที่มี CCT motif ไม่สมบูรณ์อาจไม่สามารถพาทรานสคริปชัน แฟกเตอร์กลับเข้าสู่นิวเคลียสได้ จึงทำให้เกิดการตอบสนองต่อช่วงแสง จึงเป็นพืชไม่ไวแสง ซึ่งได้แก่ ข้าวพันธุ์แพรว 1, พืชพันธุ์โลก 2, สันป่าตอง 1, สุรินทร์ 1 และ กข 21 ส่วนข้าวพันธุ์ชัยนาท 1 ซึ่งเป็นข้าวไม่ไวแสงแต่สามารถสังเคราะห์โปรตีนที่มี CCT motif ได้สมบูรณ์อาจมีกลไกการตอบสนองต่อช่วงแสงแบบอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร . 2546 . ข้าวและธัญพืชเมืองหนาวพันธุ์ดี 30 ปี กรมวิชาการเกษตร. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 87-88 หน้า.
- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2544. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับข้าวไทย. 153 หน้า.
- Agrawal, V. P., K. A. Genesh and R. N. Pandey. 1992. Isolation of DNA from *Choerospondias axillaris* leaves. Biotech. Biodiv. Lett. 2: 19-24.
- Doi, K., T. Izawa, T. Fuse, U. Yamanouchi. T. Kubo, Z. Shimatani, M. Yano and A. Yoshimura. 2004. *Ehd1*, a B-type response regulator in rice, confer short-day promotion of flowering and controls *FT-like* gene expression independently of *Hd1*. GENES & DEVELOPMENT 18: 926-936.
- Hayama, R. and G. Coupland. 2004. The molecular basis of diversity in the photoperiodic flowering responses of *Arabidopsis* and rice. Plant Physiology 135:677-684.
- Hamaya, R., S. Yokoi, S. Tamaki and K. Shimamoto. 2003. Adaptation of photoperiodic control pathways produces short-day flowering in rice. Nature 422:719-722.
- Hayama, R., T. Izawa and K. Shimamoto. 2002. Isolation of rice genes possibly involved in the photoperiodic control of flowering by fluorescent differential display method. Plant Cell Physiol 43: 495-504.
- Kojima, S., Y. Takahashi, Y. Kobayashi, L. Monna, T. Sasaki, T. Araki and M. Yano. 2002. *Hd3a*, a rice ortholog of the *Arabidopsis FT* gene, promotes transition to flowering downstream of *Hd1* under short-day conditions. Plant Cell Physiol 43: 1096-1105.
- Lin, S., T. Sasaki and M. Yano. 1998. Mapping quantitative trait loci controlling seed dormancy and heading date in rice (*Oryza sativa* L.) using backcross inbred lines. Theor Appl Genet 96: 997-1003.
- Mei, H., W. L. J. Luo, C. S. Ying, Y. P. Wang, X. Q. Yu, L. B. Guo, A. H. Paterson and Z. K. Li. 2003. Gene actions of QTLs affecting several agronomic traits resolved in a recombinant inbred rice population and two testcross populations. Theor Appl Genet 85: 536-540.

- Nemoto, Y., M. Kisaka, T. Fuse, M. Yano and Y. Ogihara. 2003. Characterization and functional analysis of three wheat genes with homology to the *CONSTANS* flowering time gene in transgenic rice. *The Plant Journal* 36: 82-93.
- Roongsatthom, P. 2005. Detection of DNA methylation in *Hd1*, *Hd3a* and *Hd6* genes in rice KDML 105 (*Oryza sativa* L.). M.S. thesis, Kasetsart University.
- Sarma, R. N., B. S. Gill, T. Sasaki, G. Galiba, J. Sutka, D. A. Laurie and J. W. Snape. 1998. Comparative mapping of the wheat chromosome 5 A *Vrn-A1* region with rice and its relationship to QTL for flowering time. *Theor Appl Genet* 97: 103-109.
- Taiz, L. and E. Zeiger. 1991. *Plant Physiology*. The Benjamin/ cummings Publishing Company, Inc., California.
- Thomas, B. 1993a. Internal and external controls on flowering , pp. 1-20. *In* B.R. Jordan, ed. *The molecular biology of flowering*. CAB International, Wallingford, UK.
- _____. 1993b. Internal and external controls on flowering , pp. 1-20. *In* B.R. Jodan, ed. *The molecular biology of flowering*. CAB International, Wallingford, UK. Cited G.
- Bernier, J. M. Kinet and R. M. Sacha. 1981. *The physiology of flowering*, vol1: The initial of flowers. CRC Press Inc., Boca Raton.
- _____. 1993b. Internal and external controls on flowering , pp. 1-20. *In* B.R. Jodan, ed. *The molecular biology of flowering*. CAB International, Wallingford, UK. Cited B.
- Sotta. 1978. Interaction du photoperiodisme et des effects de la zeatine, du saccharose et de l'eau dans la floraison du *Chenopodium polyspermum*. *Physio. Plant* 43: 337-342.
- Xiao, J., J. Li, L. Yuan and S. D. Tanksley. 1995. Dominance is the major genetic basic of heterosis in rice as revealed by QTL analysis using molecular markers. *Genetics* 140: 745-754.
- Xion, L. Z., K. D. Liu, X. K. Dai, C. G. Xu and Q. Zhang. 1999. Identification of genetics factors controlling domestication-related traits of rice using an F2 population of a cross between *Oryza sativa* and *O. rufipogon*. *Theor Appl Genet* 98: 243-251.
- Yamamoto, T., Y. Kuboki, S. Y. Lin, T. Sasaki and M. Yano. 1998. Fine mapping of quantitative traits loci Hd-1, Hd-2 and Hd-3 controlling heading time of rice, as single mendelian factors. *Theor Appl Genet* 97: 37-44.

- Yamamoto, T., H. Lin, T. Sasaki and M. Yano. 2000. Identification of heading date quantitative trait locus Hd6 and characterization of its epistatic interactions with Hd2 in rice using advanced backcross progeny. *Genetics* 154: 885-891.
- Yano, M., Y. Harushima, Y. Nagamura, N. Kurata, Y. Minobe and T. Sasaki. 1997. Identification of quantitative traits loci controlling heading time of rice using a high-density linkage map. *Theor Appl Genet* 95: 1025-1032.
- Yano, M., Y. Katayose, M. Ashikari, U. Yamanouchi, L. Monna, T. Fuse, T. Baba, K. Yamamoto, Y. Umehara, Y. Nagamura and T. Sasaki. 2000. *Hd1*, a major photoperiod sensitivity quantitative trait locus in rice, is closely related to the *Arabidopsis* flowering time gene *CONSTANS*. *Plant Cell* 12: 2473-2484.
- Yu, S. B., J. X. Li, C. G. Xu, Y. F. Tan, X. H. Li and Q. Zhang. 2002. Identification of quantitative traits loci and epistatic interactions for plant height and heading date in rice. *Theor Appl Genet* 104: 619-625.

ภาคผนวก

เปรียบเทียบลำดับนิวคลีโอไทด์บริเวณหน้ายีน *Hd1* ระหว่างข้าวที่ศึกษา 12 พันธุ์กับข้าวที่มี
รายงานในฐานข้อมูล 7 พันธุ์

Sunpatong_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
KDML_105	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
RD_6	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Pitsanulok_2	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
HS110	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Surin_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
RD_21	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
_Suphan_Buri_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Loungpratew_123	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Ginbouzu	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
RD15	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Neawsunpatong	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Nangmol_S-4	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
HS66	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Pare_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Kaowtaheng_17	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Chainat_1	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Hd1_Kasalath	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
Nipponbare	AACTTTTCTCATGTATCTGCACTGGCTACCTCACACCGGAGGTTTCGTAAGGCGGA
	*****
Sunpatong_1	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
KDML_105	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
RD_6	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Pitsanulok_2	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
HS110	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Surin_1	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
RD_21	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
_Suphan_Buri_1	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Loungpratew_123	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Ginbouzu	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
RD15	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Neawsunpatong	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Nangmol_S-4	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
HS66	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Pare_1	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Kaowtaheng_17	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Chainat_1	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Hd1_Kasalath	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
Nipponbare	ACGGCTAAGGGGGAGTGCCAATGACTGGCACAAAACCGCATGCTTTGGAATCCCAGAGAA
	*****
Sunpatong_1	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
KDML_105	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
RD_6	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Pitsanulok_2	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
HS110	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Surin_1	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
RD_21	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
_Suphan_Buri_1	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Loungpratew_123	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Ginbouzu	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
RD15	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Neawsunpatong	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Nangmol_S-4	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
HS66	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Pare_1	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Kaowtaheng_17	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Chainat_1	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
Hd1_Kasalath	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATATT
Nipponbare	CCCAACCCCTCCCTTTCTCTTTTGCAAAAGAATGTGCATAAAGAGAGAGAGGCAGCATCTT
	*****
Sunpatong_1	TCCTCTGCTCTTTTGTGTTTCCCTTTATTTGTACATCATCACAGTGGCTTCCAATTCT

TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG

TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGATAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
TTAAATGGAACATGATTACGACAAAAGAGAATCAGTGTACTCATCACTAAAAATGCAAAG
*****

Sunpatong_1
KDML_105
RD_6
Pitsanulok_2
HS110
Surin_1
RD_21
_Suphan_Buri_1
Loungratew_123
Ginbouzu
RD15
Neawsunpatong
Nangmol_S-4
HS66
Pare_1
Kaowtaheng_17
Chainat_1
Hd1_Kasalath
Nipponbare

[illegible]

Sunpatong_1
KDML_105
RD_6
Pitsanulok_2
HS110
Surin_1
RD_21
_Suphan_Buri_1
Loungratew_123
Ginbouzu
RD15
Neawsunpatong
Nangmol_S-4
HS66
Pare_1
Kaowtaheng_17
Chainat_1
Hd1_Kasalath
Nipponbare

[illegible]

Sunpatong_1
KDML_105
RD_6
Pitsanulok_2
HS110
Surin_1
RD_21
_Suphan_Buri_1
Loungratew_123
Ginbouzu
RD15
Neawsunpatong
Nangmol_S-4
HS66
Pare_1
Kaowtaheng_17
Chainat_1
Hd1_Kasalath
Nipponbare

[illegible]

```

Sunpatong_1      CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
KDML_105         CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTTC-----
RD_6             CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
Pitsanulok_2     CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
HS110            CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
Surin_1          CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
RD_21            CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
_Suphan_Buri_1   CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTTC-----
Loungpratew_123 CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
Ginbouzu         CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
RD15             CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
Neawsunpatong    CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
Nangmol_S-4      CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
HS66             CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
Pare_1           CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
Kaowtaheng_17    CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
Chainat_1         CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCG----
Hd1_Kasalath     CTGAAGCAGCAAAACATCCAAAGGCAACCACAAGACAGGCATTGCAGCCGCCGCTCGCCC-
Nipponbare       *****
Sunpatong_1      ---CCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
KDML_105         ---CCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
RD_6             CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Pitsanulok_2     CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGG--ATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
HS110            CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Surin_1          CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGG-ATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
RD_21            -CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
_Suphan_Buri_1   ---CCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Loungpratew_123 CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGG-ATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Ginbouzu         CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
RD15             CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Neawsunpatong    CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Nangmol_S-4      CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
HS66             CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Pare_1           CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGG-ATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Kaowtaheng_17    CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Chainat_1         ---CCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Hd1_Kasalath     ---CCCCCCCCCCCCCCCCGGGATCGCGCCAAGTGTCAATCGCTGGATTTCGACTTGAC
Nipponbare       *****
Sunpatong_1      ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
KDML_105         ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
RD_6             ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Pitsanulok_2     ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
HS110            ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Surin_1          ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
RD_21            ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
_Suphan_Buri_1   ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Loungpratew_123 ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Ginbouzu         ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
RD15             ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Neawsunpatong    ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Nangmol_S-4      ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
HS66             ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Pare_1           ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Kaowtaheng_17    ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Chainat_1         ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACACTCAAACCTCCCAGGACAAAAACACCGTGACTT
Hd1_Kasalath     ACCCCCTTACTATTAGTATACTCTACAGTCAAACCTCCCAGGACAAAAACCTAG-----
Nipponbare       *****
Sunpatong_1      TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
KDML_105         TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
RD_6             TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
Pitsanulok_2     TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
HS110            TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
Surin_1          TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
RD_21            TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
_Suphan_Buri_1   TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
Loungpratew_123 TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA
Ginbouzu         TCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACAAGAGCCATGCGAGGTA

```

RD15	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Neawsunpatong	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Nangmol_S-4	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
HS66	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Pare_1	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Kaowtaheng_17	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Chainat_1	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Hd1_Kasalath	-----CTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
Nipponbare	TCCCCTCCCTAGCTCCTTCCAAAAAACACTCACAAAATTCACACAGAGCCATGCGAGGTA
	*****
Sunpatong_1	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
KDML_105	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
RD_6	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Pitsanulok_2	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
HS110	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Surin_1	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
RD_21	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
_Suphan_Buri_1	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Loungpratew_123	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Ginbouzu	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
RD15	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Neawsunpatong	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Nangmol_S-4	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
HS66	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Pare_1	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Kaowtaheng_17	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Chainat_1	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Hd1_Kasalath	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
Nipponbare	GAGGAACAGGAGAAGACGCATACACACACGACACATAGAGAGAGAGGACAAACACAATAG
	*****
Sunpatong_1	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
KDML_105	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
RD_6	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Pitsanulok_2	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
HS110	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Surin_1	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
RD_21	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
_Suphan_Buri_1	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Loungpratew_123	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Ginbouzu	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
RD15	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Neawsunpatong	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Nangmol_S-4	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
HS66	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Pare_1	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Kaowtaheng_17	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Chainat_1	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Hd1_Kasalath	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
Nipponbare	CTTGGATCGATAGACTTGTCCATGTGGTGCAAGCTAAAGCTACTACTACCACAAGCAAGG
	*****
Sunpatong_1	CTACTTCGTTTCATG
KDML_105	CTACTTCGTTTCATG
RD_6	CTACTTCGTTTCATG
Pitsanulok_2	CTACTTCGTTTCATG
HS110	CTACTTCGTTTCATG
Surin_1	CTACTTCGTTTCATG
RD_21	CTACTTCGTTTCATG
_Suphan_Buri_1	CTACTTCGTTTCATG
Loungpratew_123	CTACTTCGTTTCATG
Ginbouzu	CTACTTCGTTTCATG
RD15	CTACTTCGTTTCATG
Neawsunpatong	CTACTTCGTTTCATG
Nangmol_S-4	CTACTTCGTTTCATG
HS66	CTACTTCGTTTCATG
Pare_1	CTACTTCGTTTCATG
Kaowtaheng_17	CTACTTCGTTTCATG
Chainat_1	CTACTTCGTTTCATG
Hd1_Kasalath	CTACTTCGTTTCATG
Nipponbare	CTACTTCGTTTCATG
	*****